

Фестиваль, зігрітий теплом людського серця і променями сонця

Відбувся 58 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини у Камйонці

Привітне тепле сонце протягом дня, але холодний вечір – так цього року привітало учасників та глядачів 58 Фестивалю фольклору русинів-українців Словаччини село Камйонка. Та й не диво – по дорозі в село було видно величаві Високі Татри, обрамлені снігом.

Перша програма фестивалю в суботу, 3 червня, почалася о 18:00 год. на місцевому амфітеатрі. В ній виступили переважно колективи та солісти із Старолюбовнянського округу. Село Камйонка має великий фольклорний потенціал, що проявилось і на сцені амфітеатру, де представилися від найменших діточок аж по сеньйорів. В їхній програмі домінує власний автентичний фольклор і хоч деколи появляються й елементи з інших регіонів, але вони якось природно вливаються в їх програму і створюють одне компактне ціле.

Оригінальною є група, яка грає на мандолінах. Цього року камйонську групу успішно доповнили юні мандоліністи з ОШ в Орябині і так є надія, що традиція гри на цьому рідкісному інструменті в цьому регіоні не пропаде. Не менш успішно виступили фольклорний колектив *Старолюбовнян*

із Старої Любовні, жіноча співацька група *Вородай* з Великого Липника та декілька солістів, між ними і один з переможців недавнього регіонального конкурсу співаків народних пісень *Маковицька струна* Стефан

лю гарна погода і в такому настрої відбувались обидві програми другого дня фестивалю. В першій дообідній програмі *Голосе, голосе* змагалось п'ятнадцять співацьких груп: одинадцять колективів дорослих та чо-

▲ Післяобідня недільна програма *Барвіноква* Камйонка. Відкрили її заступник старости села *Мартин Караш* та голова ЦР СРУСР *Павло Богдан*. Фестивальних гостей коротким виступом привітає колишній міністр закордонних справ Словаччини *Ян Кубіш*.

Мукулик з Удола. Приємністю для глядачів були виступи закордонних колективів – ансамблю *Верховина* з міста Дрогобич в Україні та групи членів танцювальної студії *Мікітукаї* з міста Варена в Литві.

В неділю, 4 червня, привітала учасників фестива-

тири дитячі співацькі групи. За словами голови журі *Петра Бегені*, членами якої були й *Віктор Гащак* та *Івета Світок*, окремі групи на змагання в порівнянні з минулим роком дуже добре підготувались. Вдало були вибрані пісні, багато з яких ще дотепер не прозвучало публічно. А все-таки найкращим виконанням, підбором пісень, їхньою обробкою презентувалась жіноча співацька група *Литманівка* з Литманової, котра стала й лауреатом фестивалю. Прекрасно заспівали жінки співацької групи *Стужиця* із Снини, котрі були в Камйонці перший раз і своїми гарними піснями з *Калної Розтоки* зайняли перше місце в категорії дорослих. Друге місце зайняли жінки з домашнього *Барвінку* з Камйонки, а третє – жіноча співацька група *Порачан* з *Порача*. Правду сказати, всі дальші групи були також на доброму рівні – жіночі співацькі групи *Яворина* з *Торисок*, *Шінява* із Снини, *Дуброва* із *Зубного*, *Словінка* із *Словінок* та чоловічі співацькі групи *Гащанка* із *Стразького*, *Порачан* з *Порача* та домашній *Барвінок* з Камйонки. Та не тільки членів журі, але й присутніх глядачів порадували дитячі співаки: домашній

(Продовження на 2 стор.)

▲ Постійний учасник фестивалю – *Карпатянин-сеньйор* з *Пряшева*.

Організаційний комітет 69 Свята русинсько-української культури уточнив програмні і технічні питання

25 травня відбулось засідання Організаційного комітету 69 Свята русинсько-української культури, на якому були обговорені питання програмної та технічної підготовки Свята, конкретна допомога співорганізаторів – *Пряшівського самоврядного краю*, міста *Пряшів*, *Парку культури та відпочинку* і громадського об'єднання *Амфітеатр*.

У ході засідання була уточнена програма Свята, виступи окремих домашніх та гостювальних колективів, зокрема програми суботне *Живе запрошення* в центрі міста *Пряшева* та урочисте відкриття Свята в неділю, 25 червня в *Пряшівському амфітеатрі*, котре розпочне *Український співацький хор «Карпати»* з *Кошиць* молитвою «Отче наш» по-церковнослов'янськи.

Наше Свято в короткому вступі привітають голова Центральної ради СРУСР *Павло Богдан*, приматор міста *Пряшева* *Франтішек Ольга* та посол України в Словаччині *Мирослав Кастан*. Після їхнього привітання хор «Карпати» заспіває пісні на підтримку України проти війни та за мирне життя у світі. Далі програма Свята буде продовжувати у фольклорному дусі, щоб глядачам показати багатство наших фольклорних традицій.

В кінці програму збагатять гості – фольклорний колектив «*Земплин*», *Закарпатський заслужений народний ансамбль з Ужгорода*, співацька група з *Сербії* та *Піддуклянський художній народний ансамбль з Пряшева*.

Під час засідання була обговорена й паралельна програма у *Свиднику*, яка розпочнеться у п'ятницю, 23 червня, бесідою з українськими письменниками в *Піддуклянській бібліотеці*, відкриттям виставки художніх робіт у залі *СНМ – Музею української культури* і буде продовжувати в суботу від 15.00 години в *скансені*, в якій представляться домашні фольклорні колективи, народна капела «*Стропков'яни*» та гості з України.

Треба підкреслити, що до матеріальної підготовки Свята дуже відповідально приступають як громадське об'єднання *Амфітеатр* в *Пряшеві*, так і працівники *СНМ-МУК* у *Свиднику*, за що їм належить наша велика подяка.

П. Бегені.

▲ Перше червня – День захисту дітей – у місті *Бардієві* відсвяткували у нетрадиційний спосіб. Після місяця репетицій більше тисячі дітей з дитячих садків та початкових класів разом танцювали на *Ратушній площі (Radnišnom námestí)*. Також були підготовлені курси знань, спортивні змагання та дитяча лотерея.

-ЯМ-

«Лемківська ватра»

Кожного року Об'єднання лемків у Польщі організує зустріч лемків. Цього року відбудеться за чергою вже 41 зустріч на ватрянному полі у *Ждині*.

Як інформує Організаційний комітет, цього року «Лемківська ватра» в *Ждині* пройде 14 – 16 липня 2023 року.

Організатори запросили на зустріч у *Ждиню* партнерську організацію – *Союз русинів-українців Словацької Республіки*. Передбачаються також виступи у програмі фестивалю самодіяльних колективів русинів-українців Словаччини.

Ред.

▲ В першій дообідній програмі *Голосе, голосе* змагалось п'ятнадцять співацьких груп: одинадцять колективів дорослих та чотири дитячі співацькі групи.

Фестиваль, зігрітий теплом людського серця і променями сонця

(Закінчення з 1 стор.)

колектив *Радість*, який зайняв перше місце, дитячий колектив *Порачаник*, що зайняв друге місце і обидва дитячі колективи *Словіночка*, котрі зайняли третє місце. Тут належить велика подяка вчителям та всім, котрі з великою ласкою приступають, в сучасних дуже складних для культури умовах взагалі, до рідної пісні, до збереження наших пре-

▲ Виступає Піддуклянський художній народний ансамбль.

▲ Село Каміонка має великий фольклорний потенціал, що проявилось і на сцені амфітеатру. Виступає каміонський колектив «Барвінок».

красних народних традицій. Післяобідню програму під назвою *Барвінкова Каміонка* вже традиційно розпочав домашній колектив *Барвінок* виконанням народних пісень. Після короткого урочистого відкриття заступником старости села Мартином Карашем та головою ЦР СРУСР Павлом Богданом і коротким виступом колишнього міністра закордонних справ Словаччини Яна Кубіша, окремі співаць-

▲ Ансамбль Верховина з Дрогобича (Україна).

кі групи, що змагалися в дообідній час, своїм прекрасним співом розвеселили серця глядачів. Своім виступом збагатили програму Фольклорний колектив *Шінява* із Снини, постійний учасник фестивалю *Карпатянин-сеньйор* з Пряшева, гості фестивалю ансамбль *Верховина* з Дрогобича (Україна) та *Піддуклянський художній народний ансамбль ПУЛЬС* з Пряшева. Всі учасники фестивалю розходились додому художньо задоволені в радісному

очікуванні 59 Фестивалю фольклору русинів-українців Словаччини в наступному році.

-пб.- -пі-

Фото Ладислава ЦУПЕРА.

▲ Частина глядачів.

▲ На фестивалійній сцені – жіноча співацька група *Вородай* з Великого Липника.

▲ Фольклорний фестиваль в Каміонці має велику притягальну силу, про що свідчить заповнений природний амфітеатр.

З нагоди Дня матері відбулася церемонія нагородження «Жінок року» з окремих округів Пряшівського краю

Жінкою року стала Марія Гмитер

Кажуть, що якщо ви хочете, щоб щось було зроблено, попросіть чоловіка, але якщо ви хочете, щоб щось було зроблено, попросіть жінку. Можливо, цей факт також був вирішальним у пошуку виняткових жінок і повторному проведенні культурної акції до Дня матері 17 травня 2023 року, пов'язаної з церемонією нагородження номінованих жінок.

Оскільки в організації цієї акції беруть участь Пряшівський самоврядний край і Союз жінок Словаччини, нагородження жінок проводилося для окремих округів Пряшівського краю. Нагородження відбулося в історичному будинку Театру ім. Йонаша Заборського в Пряшеві. На звання «Жінка року» була номінована також Марія Гмитер з Бардієва, яка завдяки власній активності і діяльності протягом сорока шести років досягла відмінних результатів.

Працювала в галузі культури на різних керівних посадах: заступником директора Округового освітнього осередку в Бардієві або у відділі культури Міського уряду Бардієва. Під її керівництвом відбулося багато культурних проєктів, вона організувала акції з популяризації та збереження народних традицій, модерувала фестивалі народних пісень. Була членом Колегії Міністерства культури Словачької Республіки, працювала і досі працює в органах і організаціях Союзу русинів-українців Словачької Республіки, в тому як членка Центральної ради СРУСР. Вона – довгорічна членка Союзу жінок Словаччини, понад 20 років вона заступник голови ОО Союзу жінок Словаччини (ОО СЖС).

▲ Марія Гмитер.

Вона невтомно співпрацює з регіональною пресою, з газетою «Нове життя», бере участь у національних передачах Словачького радіо в Кошицях.

Її позитивні якості характеру були ключем, який відкривав двері до людських сердець. За свою багаторічну працю вона була нагороджена нагородою приматора Бардієва.

Нагороду «Жінка року» наші номінантки вручили доктор філософії Ярослав Макатура, заступник голови ПСК, і Анна Цапова, голова Крайової організації СЖС.

Від імені Округової організації Союзу жінок Словаччини в Бардієві вітаємо нашу чудову Марію Гмитер і бажаємо їй бути активною, щоб любов до традицій, міста і людей в ньому не покидала її.

Д-р Андреа ТРІБУСОВА,
голова ОО СЖС,
Бардіїв.

Національні меншини вимагають врахувати їхні вимоги

На своєму засіданні Комітет у справах національних меншин та етнічних груп (VNME) обговорив загалом 8 чергових питань і прийняв 5 резолюцій. Браніслав Паніс, генеральний директор Словачького національного музею (СНМ), представив Звіт про діяльність музеїв національних меншин за 2022 р. Він поінформував про поточний стан музеїв національних меншин.

Він зазначив, що діяльність окремих музеїв, а також відвідуваність виставок та культурно-освітніх акцій у музеях меншин у 2022 році демонструє незначне зростання у порівнянні з попереднім роком. Найбільшу кількість відвідувачів мали Музей Голокосту в Середі та Музей угорської культури в Братиславі. Паніс також повідомив про інвестиційні плани в рамках Плану відновлення, але вказав на поточні фінансові та організаційні проблеми деяких музеїв. З боку представника сербської національної меншини була піднята тема можливого створення окремої

виставки, присвяченої культурі та історії сербської меншини в рамках СНМ. Голова Комітету Ласло Буковський ініціював проведення спеціальної зустрічі з представниками сербської, ромської та чеської меншин, представниками СНМ та Міністерства культури СР на тему подальшого розвитку національних музеїв.

Міністерство освіти, науки, досліджень і спорту СР повідомило про поточний стан національної освіти. Ласло Буковський, голова Комітету у справах національних меншин та етнічних груп, поінформував про нещодавню діяльність Офісу Урядового уповноваженого у справах національних меншин у сфері мовних прав.

В останні тижні новини про майбутню реформу державного управління та територіального поділу Словачької Республіки викликали досить різку реакцію і з боку національних меншин. Ласло Буковський підкреслив, що майбутня

реформа повинна відповідати міжнародним зобов'язанням Словачької Республіки щодо захисту прав національних меншин (Рамкова конвенція про захист національних меншин, а також Європейська хартія регіональних мов або мов меншин). У своїй резолюції Комітет взяв до відома інформацію про заплановану реформу державного управління і водночас звернувся до Міністерства внутрішніх справ СР з проханням залучити Уповноваженого уряду Словаччини у справах національних меншин до підготовчого процесу і забезпечити, щоб Міністерство внутрішніх справ прийняло міжнародні зобов'язання Словачької Республіки.

Українська національна меншина в Комітеті представлена головою Центральної ради СРУСР Павлом Богданом та головою Словачько-українського товариства Антоном Новаком.

З пресрелізу Комітету у справах національних меншин та етнічних груп.

Пісенний огляд в Ортутовій

Підготовка і проведення регіональних конкурсних оглядів народних пісень «Маковицька струна» йде за планом. Цими днями закінчуються всі регіональні огляди. З семи

регіональних оглядів в цьому номері інформуємо про два з них – в Ортутовій Бардівського округу та в Кошицях.

-р-

У приємній атмосфері Будинку культури в селі Ортутова Бардівського округу в неділю, 7 травня цього року відбувся регіональний конкурсний огляд народних пісень «Маковицька струна».

Село особливо подбало про гладкий перебіг акції. «Маковицька струна» буквально активізувала всіх її мешканців, які під керівництвом старости та Златиці Ковачової з родинами Андрейовською, Кокіндовою, Йосифом Диким та іншими жителями добре подбали про вражаюче та багате оздоблення і взагалі про хід змагання. На сцені, яка нагадувала традиційну народну ортутовську хижу, було виконано 18 конкурсних пісень, а після конкурсу в концерті, присвяченому 78-ї річниці ви-

зволнення нашої Батьківщини, прозвучало понад 20 народних та авторських пісень. Приємною несподіванкою концерту став виступ Петра Маслея, колишнього директора Основної школи на Вінбаргу у Бардієві (нині на пенсії), який під тони власної гітари змусив розспівати цілий зал, який підхопив відомі і менш відомі мелодії українських пісень.

З десяти конкурсантів експертне журі у складі Віктора Гацака, Івети Свиток та Йосифа Хованця визначило чотирьох виконавців, які представлять своє село, місто Бардіїв і округ на 49-му конкурсі «Маковицька струна», що відбудеться 11 та 12 листопада 2023 року в спортивному залі «Мир» у Бардієві та в Театрі Й. Заборського в Пряшеві.

У «золоте пасмо» поступили:

Кароліна Фечанинова зі Снакова
Кристіна Фечанинова зі Снакова
Стефані Ковачова з Ортутової
Якуб Воростко з Бардієва.

Дуже цікава і захоплювальна ідея сфотографуватися в «Ортутовській народній хаті» знайшла надзвичайний відгук серед мешканців села, і вони з радістю

скористалися цією можливістю, щоб зберегти пам'ять про цей день.

А щоб музики і співу не було мало, то про це подбала музична група «Позберанці» з Бардієва.

Присутні мали можливість по смакувати домашні тістечка, каву, чай і поїсти гуляш.

Подяка за гарну підготовку та реалізацію проекту, крім згаданого Сільського уряду і всіх жителів Ортутової, належить Союзу русинів-українців Словацької Республіки в Пряшеві. Присутнім на огляді був голова ЦР СРУСР Павло Богдан. Регіональну організацію СРУСР в Бардієві представляли голова Регіональної ради Микола Денис та члени ради Анна Дзубак, Марія Микола та Марія Гмітер, яка була ведучою програми. Подяка належить також освітньому осередку в Бардієві, співакам-учасникам та їхнім музичним акомпаніаторам Домініку Артимоу, Мар'яну Цупришину, Андрію Сливкові

та Франтішеку Палшові, Якубу Воростеку за мікрофон, а також усім іншим, хто сприяв гарному перебігу пісенного огляду.

Марія ГМІТЕР.

В Кошицях відбувся регіональний огляд народних пісень «МАКОВИЦЬКА СТРУНА»

У неділю, 4 червня ц.р., у Клубі кошицької Регіональної ради СРУСР був проведений 36-й річник регіонального конкурсного огляду інтерпретаторів народної пісні «Маковицька струна». Д-р Людмила Гар'янська, голова Регіональної ради Союзу русинів-українців СР, привітала у клубі глядачів, співаків, музикантів, журі і як модератор огляду запрошувала на сцену співаків окремих вікових категорій. На цей раз тут змагалося 15 співаків з Кошиць і околиці: 10 солістів, 2 дуети і одне тріо. Декоратри з них вже брали участь і в попередніх річниках регіонального огляду, а також в центральному огляді в Бардієві і Пряшеві.

Організаторів конкурсного огляду тішило, що завдяки музичним педагогам консерваторії, і в цьому році у змаганні виступало і ряд нових співаків, які приємно здивували не тільки присутніх любителів нашої народної пісні, а передусім журі конкурсу. Віктор Гацак, Івета

▲ Юлія Кентош.

▲ Тарас Носов.

▲ Катерина Саксова.

▲ Любослава Лучкова.

▲ Марек Папун.

Світок та Петро Бегені одногосно констатували, що цьогорічний конкурс в Кошицях був на дуже високому рівні і замість 5 поступаючих на центральний огляд вибрали 7.

В «золоте пасмо» попали і в центральному огляді «Маковицької струни» у Бардієві 2023 візьмуть участь такі співаки: соло – **Наталія Боровська, Марек Папун, Тарас Носов, Катерина Саксова, Юлія Кентош, Любослава Лучкова, тріо – Блажена Шутякова, Славка Феркова і Рената Кантулякова.**

Регіональна рада Союзу русинів-українців Словацької Республіки в Кошицях як організатор цього пісенного свята висловлює щире подяку музичним педагогам, які по музичній і організаційній сторінці забезпечили підготовку окремих співаків на цей конкурс та музикантам, які супроводили окремих співаків у змаганні. Подяка належить і всім далішим, які брали активну участь у підготовці та здійсненні цієї акції.

-свал-

▲ Під час зустрічі з українськими біженцями працівники Міграційно-інформаційного центру надавали їм юридичну допомогу.

Міграційний інформаційний центр допомагає українським біженцям

В Пряшеві, як і в інших більших містах Словаччини, благородну роботу у допомозі українським біженцям виконує Migračné informačné centrum IOM (MIC) – Міграційний інформаційний центр. Цей Центр надає біженцям юридичні консультації, допомагає у працевлаштуванні та соціальному консультуванні, у навчанні та перекваліфікації іноземців. Разом з тим, Центр забезпечує для них курси словацької мови, організує соціально-культурні орієнтаційні курси в Словаччині, надає підтримку у проживанні іноземців у Словаччині.

Одну з останніх акцій Міграцій-

ний інформаційний центр організував для українських біженців з

нагоди Дня матері, який відбувся поблизу Пряшеві в місцевій частині

Боркут, про що вже інформувала наша газета (НЖ, ч. 10/2023).

День Матері став святом для українських матерів, адже тут вони хоча б на хвилину могли забути про свої поневіряння святами у пошуках щасливішої долі. Поруч з тим працівники згаданого Центру тут давали юридичну та іншу допомогу, порадили, як справлятися з проблемами. Діти привітали всіх мам емоційними виступами. Всі – матері з дітьми – могли відпочити, але і по смакувати український борщ, як можемо бачити на фото Ладислава Цупера.

-мі-

